מסורת הש"ס

מפנופיס. הזרוע והלחיים והקיבה: **ולא ברכתי.** כסעודה לפני כהן דאמר מר (גיטין דף נט:) וקדשתו (ויקרא כא) לכל דבר שבקדושה לפתוח ראשון ולברך ראשון: **מפניאי.** שגורמין לבני אדם לשנאותו שהרואה תלמיד חכם שפל לפני עם הארץ אומר אין נאת רוח כתורה: **לא נכבדתי כו'.** מפרש לה ואזיל: **מרא.** פורי"ש בלע"ז: **וקא שקיל מיניה.** לכבדו וישאלהו הוא: **דריס כמאפיך.** שאתה נושא כלי זה בעיניך: **גווזי.** פריסין היו עבדים מצרתים אותו וקא מחו ליה לר"ע סבורין היו שהיה קן בחייו: **אם נאמר ככם.** את הכבש אחד תעשה בבקר: **ולא עמדתי על מדותי.** לשלם גמול רע למי שגיערני: **ללמוד אני לריך.** אולי אוכל לקיים: **לולא פני יהושפט מלך יהודה אני נושא אם אביט אליך ואם אראך.** מלישע אמר כן ליהורם: **הבאיס אחריך בהמה ירעו.** בתמיה. (ג) אין טוב לך לחיות ימיס רבים כמוני שא"כ לא יעלו בניך בגדולתך ואתה נשיא והם כל ימיהם יהיו הדיוטות: **הרהרתי.** דברי תורה: **בלא תורה.** גרסתי שגורה בפי תמיד: (ד) **כחכיכתו.** אם כימו שם לחכירו לבגאי: **ואמרי לה** (ה) **בחכיכתו.** אפילו אותו כיעוי שמסודר ובא לו ממשפחתו שם דופי כמו כתב חניכתו ומניכתה דמסכת גיטין (דף פז:): **מתני' מפשילין חבלים.** והוא הדין לכל מלאכות אלא לפי שהפשלת חבלים צריך מקום מרווח פעוי ובית הכנסת גדול הוא ולאוי ומספיק לכך: **מפני עגמת נפש.** מניחין בו עשבים כדי שתהא עגמת נפש לרואיהן ויזכירו את ימי בניינו ואת שהיו רגילין להתאסף שם יבקשו לחמיס שיחזרו לקדמותו: **גמ' אין אוכלין בהן כו'.** ולא גרסינן ואין אוכלין בהן דכולהו פירושא דקלות לאם הן. לשון קלות שמקילין אותה: ואין

(א) [חולין לו: מד.], (ב) [חולין קלב: ע"ש], (ג) שם וע"ש שהוא רבה בר בר חנה, (ד) [שבת קיד. עירובין נט.], (ה) ס"א שקיל, (ו) ר"ב דף טו:, (ז) [ביר' הפרוך נ"מ], (ח) [יומא לד: ע:], (ט) [חולין מד:], (י) ר"ה דף ח. יומא דף כב. ודף פז:, (כ) ברכות סב., (ל) [עיל' טו. ע"ש ר"ק לב., (מ) תענית כ: ע"ש], (נ) [נ"ל בחכימתו], (ס) [נ"ל בחכיכתו], (ע) [מוספ' פ"כ], (פ) [נ"ל בחכימתו], (צ) [נ"ל בחכיכתו], (ק) [מו"ק כח:], (ר) [עי' תוס' כבורות כ: ד"ה שמא ותוס' מנחות מה: ד"ה אין אוכלין בהן], (ש) [עי' תוס' עירובין כב. ד"ה לי לימא].

גליון הש"ם

גמ' שאל רבי את ר' יהושע ב"ק. עי' ר"ש דף קיג ע"א תוד"ה ומנו כה: שם להרמבל בצלם. דוקא לסמתכל בו ביותר ולהתבונן בו בגלמי ובדמותו אבל רואה בעלמא שרי. מ"א ספ"י הלכה:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ולא אכלתי מבהמה שלא הורמו מתנותיה ולא ברכתי לפני כהן דאמר רבי יצחק: (ב) שם שרי ליה מריה לכל מלן: (ג) רש"י ד"ה הבאים וכו' כתמיה כלומר אין טוב: (ד) תוס' ד"ה אין אוכלין וכו' ושמו וגנו בני כנסת:

הגהות הגר"א

[א] נטרא טשא עון ויעוכר על פשע למי שעובר על פשע למי שנושא עון (כך שמע הגיאון מפיו):

לעזי רש"י

פורי"ש [פרשוי"ר]. מעדר.

מוסף רש"י

גווזי. פריסים (של בית רבי) העומדים לבדות בחזקה (ב"ק קיז:). **בי** הוה מזמני ליה. לאכול אכלם (חולין מד:). **אתייקורי דמתייקרי בי.** נכבדין הם כמה שאני סומך אכלם והנאתם היא ואין זו מתנה (שם מה:). **כל המעביר על מדותיו.** שאינו מדקדק למדוד מדה למעברים אותו ומניח מדותיו יוכלו לו, כמו (יומא לב.) אין מעבירין על המצות (עירובין עד:) אין מעבירין על האוכלין, מניחן ויכלו לו (ר"ה יז:). **מעבירין ממנו כל שעוברי.** אין מדת הדין מדקדקת אחריהן אלא מנחתן ויוצאת (שם). **ולא הלכתי ד' אמות בלא תורה.** דכל שעתא הוה גרים (חגיגה כ:). **בחכיכתו.** שמכניס לו כני אדם כגון שם לוי (תענית כ:). **בחניכתו.** כמו (גיטין פח.) חניכת אבות בגיטין עד י' דירות (תענית שם).

מתני' ולא אכלתי מבהמה שלא הורמו מתנותיה (א)דא"ר יצחק א"ר יוחנן אסור לאכול מבהמה שלא הורמו מתנותיה ואמר ר' יצחק (ב)כל האוכל מבהמה שלא הורמו מתנותיה כאילו אוכל טבלים (ג)ולית הלכתא כוותיה ולא ברכתי לפני כהן למימרא דמעליותא היא והא א"ר יוחנן (ד)כל תלמיד חכם שמברך לפניו אפילו כ"ג עם הארץ אותו ת"ח חייב מיתה שנאמר (ה)כל משנאי אהבו מות (ו)אל תקרי משנאי אלא משניאי כי קאמר איהו בשוין שאלו תלמידיו את רבי נחוניא בן הקנה במה הארכת ימים אמר להם מימי לא נתכבדתי בקלון חברי ולא עלתה על מטתי קללת חברי וותרן בממוני הייתי לא נתכבדתי בקלון חברי כי הא דרב הונא דרי מרא אכתפיה אתא רב חנא בר חנילאי וקא (ז)דרי מיניה א"ל אי רגילת דדרית במאתיך דרי ואי לא אתייקורי אנא בזילותא דידך לא ניחא לי ולא עלתה על מטתי קללת חברי כי הא דמר זוטרא כי הוה סליק לפורייה אמר שרי ליה (ח) לכל מאן דצערן וותרן בממוני הייתי (ט)דאמר מר איוב וותרן בממונייה הוה שהיה מניח פרוטה לחנוני מממוניה שאל ר"ע את רבי נחוניא הגדול (אמר לו) במה הארכת ימים אתו (י)גווזי וקא מחו ליה סליק יתיב אריש דדיקלא א"ל רבי אם נאמר (כ)כבש למה נאמר אחד אמר להו צורבא מדרבנן הוא שבקוהו א"ל אחד (ל)מיוחד שבעדרו א"ל מימי לא קבלתי מתנות ולא עמדתי על מדותי וותרן בממוני הייתי לא קבלתי מתנות כי הא (מ)דר' אלעזר כי הוו משדרי ליה מתנות מבי נשיאה לא הוה שקיל כי הוה מזמני ליה לא הוה אזיל אמר להו לא ניחא לכו דאחיה דכתיב (נ)שונא מתנות יחיה ר' זירא כי הוו משדרי ליה מבי נשיאה לא הוה שקיל כי הוה מזמני ליה אזיל אמר אתייקורי דמתייקרי בי ולא עמדתי על מדותי (ס)דאמר רבא (ע)כל המעביר על מדותיו מעבירין ממנו כל פשעיו שנאמר [א] (פ)נושא עון ועובר על פשע למי נושא עון למי שעובר על פשע (צ)שאל רבי את ר' יהושע בן קרחה במה הארכת ימים א"ל קצת בחיי אמר לו רבי (ק)תורה היא וללמוד אני צריך א"ל מימי לא נסתכלתי בדמות אדם רשע דאמר ר' יוחנן אסור לאדם (ר)להסתכל בצלם דמות אדם רשע שנאמר (ש)לולא פני יהושפט מלך יהודה אני נושא אם אביט אליך ואם אראך ר"א אמר עיניו כהות שנאמר (ת)ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות משום דאסתכל בעשו הרשע והא גרמא ליה (א)והאמר ר' יצחק לעולם אל תהי קללת הדיוט קלה בעיניך שהרי אבימלך קלל את שרה ונתקיים בזרעה שנאמר (ב)הנה הוא לך כסות עינים אל תקרי כסות אלא כסיית עינים הא והא גרמא ליה רבא אמר מהכא (ג)שאת פני רשע לא טוב בשעת פטירתו א"ל [רבי] ברכני א"ל יהי רצון שתגיע לחצי ימי ולכולהו לא אמר לו הבאים אחריך בהמה ירעו אבוה בר איהי ומנימן בר איהי חד אמר תיתי לי דלא אסתכלי בבותי וחד אמר תיתי לי דלא עבדי שותפות בהדי כותי (ד)שאלו תלמידיו את ר' זירא במה הארכת ימים אמר להם מימי לא הקפדתי בתוך ביתי ולא צעדתי בפני מי שגדול ממני (ה)ולא הרהרתי במבואות המטונפות ולא הלכתי ד"א בלא תורה ובלא תפילין (ו)ולא ישנתי בבית המדרש לא שינת קבע ולא שינת עראי ולא ששתי בתקלת חבירי ולא קראתי לחבירי (ז)(בחניכתו) ואמרי לה (ח)(בחכיכתו): **מתני'** ועוד א"ר יהודה בית הכנסת שחרב אין מספידין בתוכו ואין מפשילין בתוכו חבלים ואין פורשין לתוכו מצודות ואין שוטחין על גגו פירות ואין עושין אותו קפנדריא שנאמר (ט)והשמותי את מקדשיכם (י)קדושתן אף כשהן שוממין עלו בו עשבים לא יתלוש מפני עגמת נפש: **גמ'** ת"ר (כ)(ל)בתי כנסיות אין נוהגין בהן קלות ראש אין אוכלין בהן ואין שותין בהן ואין כי קאמר איהו בשוין. וקשה מאי רבותא והא כתיב וקדשתו לכל דבר שבקדושה (מ)לברך ראשון וי"ל דשוין לאו דוקא אלא כלומר שהכהן נמי תלמיד חכם אמנם אינו חשוב כמותו ואפי' הכי לא היה רבי פרידא רוצה לקרות לפניו וגם צריך לומר דשאר כהנים היו כפופים לרבי פרידא דאלי"כ לא הוי רבותא כדאמרינן פרק הניזקין (גיטין דף נט. ושם) דלכ הונא לא הוי קרי בכהני מי לאו דרבי אמי ורבי אסי כהני אשיבי דארעא דישראל הוו ייפיי ליה ועי"ל דהא דאמר התם דרב הונא לא הוה קרי בכהני אלא משום דשאר כהני ייפיי ליה היינו דוקא בשמות וי"ט דאיכא כיעופיא אבל בב' ובה' וכ"ש פירש בפני כהן אע"ג דלא הוי גדול כ"כ ובדיוקא זה יש בהדיא פרק הניזקין ורבי פרידא לא רצה לקרות בפני כהן אפילו בב' ובה' וכ"ש פירש דהכא מייבי בברכת המזון וה"נ משמע ליישנא דלא ברכתי מדלא קאמר ולא קריתי וברכת המזון לא נתקן להן משום דרבי אלוש ואפי' הכי לא היה רוצה רבי פרידא לברך בפני הכהן: **תיתי** לי **דלא עבדי שותפות עם הבותי.** אפי' בענין שאינו יכול לבא לידי שבועה ואפילו יחול עליו שבועה יפטרנו דשרי בשאר בני אדם אפ"ה לא היה רוצה לעשות(ר):

ועוד א"ר יהודה בית הכנסת שחרב. קשה מאי ועוד דהא לעיל הוה מקיל טפי מחכמים והכא הוא מחמיר ואם כן מאי ועוד וי"ל דקאי אהא דאמר ר' יהודה בריש מוכרין אותו לשם אחר ולוקח לשם אחר קאמר אבל סתם אינה יורדת מקדושתה והיינו ועוד דאמר ר' יהודה כלומר ועוד תומרא אחרת מלבד הראשונה(ש):

אין אוכלין ואין שותין בהן. והא דאמר בריש ערבי פסחים (פסחים דף קא. ושם) דאורחין אכלו ושתו (ת) בני כנישתא רוצה לומר בחדר הסמוכה לבית הכנסת: בתי

עין משפט נר מצוה

כז א מיי' פ"ט מהל' נחלות הל' יד וטוש"ע יו"ד סימן פח סעיף ה:
ב [טוש"ע א"ח סימן רמ סעיף ב ומגן"א שם]:
כח ג מיי' פ"כ מהל' תשובה הלכה י [וסמ"ע מהלכות דעות הלכה ז] טוש"ע א"ח סי' תרי סעיף ג בהגה"ה:
כט ד מיי' פ"ג מהל' ק"ש הל' ד טוש"ע א"ח סי' סה ס"ב:
ל ה מיי' פ"ד מהל' ת"ת הל' ט טוש"ע י"ד סי' רמו סעיף טז [וטוש"ע א"ח סימן קנא סעיף ג]:
לא ו מיי' פי"ח מהל' תפלה הלכה יח סמג עשין יט טוש"ע א"ח סי' קנא סעיף י:
לב ז מיי' שם הלכה ו טוש"ע שם סעיף ג:

תורה אור השלם

1. וְחֲטֹאֵי הַמְּה נִפְשֹׁו כָּל מְשַׂנְאָי אֲהֵבוּ מָוֶת:
משלי ח לו
2. אֵת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַּבֹּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם: במדבר כח ד
3. עֹבֵר בֵּיתוֹ בְּרֹעַ בָּצַע וְשׂוֹנֵא מַתְּנֹת יִחְיֶה:
משלי טו כז
4. מִי אֵל כָּמוֹךָ נֹשֵׂא עָוֹן וְעֹבֵר עַל פֶּשַׁע לִשְׁאֲרִית נַחֲלָתוֹ לֹא הֶחֱזִיק לָעַד אַפּוֹ כִּי חָפֵץ חֶסֶד הוּא:
מיכה ז יח
5. וַיֹּאמֶר אֵלַיְשָׁע חַי יְיָ צְבָאוֹת אֲשֶׁר עָמַדְתִּי לְפָנָיו כִּי לוּלֵי פְּנֵי יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה אֲנִי נֹשֵׂא אִם אֶבִּיט אֵלֶיךָ וְאִם אֶרְאֶךָּ:
מלכים ב ג יד
6. וַיְהִי כִּי זָקֵן יִצְחָק וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאֹת וַיִּקְרָא אֶת עֵשָׂו בְּנוֹ הַגָּדֹל וַיֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּנִי:
בראשית כז א
7. וְלִשָּׂרָה אָמַר הִנֵּה נָתַתִּי אֶלֶף כֶּסֶף לְאָחִיךְ הִנֵּה הוּא לָךְ כְּסוּת עֵינַיִם לְכָל אֲשֶׁר אִתָּךְ וְאֵת כֹּל וְנֹכָחְתּ: בראשית כ טז
8. שְׂאֵת פְּנֵי רָשָׁע לֹא טוֹב לְהַכּוֹת צַדִּיק בְּמִשְׁפָּט: משלי יח ה
9. וְנָתַתִּי אֶת עָרֵיכֶם חָרְבָּה וְהַשְּׁמֹתִי אֶת מִקְדְּשֵׁיכֶם וְלֹא אָרִיחַ בְּרֵיחַ נִיחֹחֲכֶם:
ויקרא כו לא

רבינו חננאל

עד מתני' ופשוטות הן. **מתני'** ועוד אמר ר' יהודה בית הכנסת שחרב אין מספידין בו ואין מפשילין לתוכו חבלים ואין פורשין בתוכו מצודות ואין שוטחין על גגו פירות ואין עושין אותו קפנדריא שנאמר והשמותי את מקדשיכם קדושתן אף כשהן שוממין. עלו בו עשבים לא יתלוש מפני עגמת נפש. ת"ר בתי כנסיות אין נוהגין בהן קלות ראש. אין אוכלין ואין שותין

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com